

*Слободяник Ю. Б.  
e-mail: yslobodyanik@gmail.com*

*Сиротенко Н. А.  
e-mail: nsirotenko@ukr.net*

*Одеський національний економічний університет  
м. Одеса, Україна*

## **ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ**

Проблема взаємодії вищих навчальних закладів, роботодавців і здобувачів вищої освіти призвела до порушення балансу – ВНЗ випускають фахівців, які не в змозі працювати без додаткового навчання на робочому місці, що не влаштовує роботодавців. У підсумку – безробіття молоді при наявності запиту від роботодавців на фахівців відповідного профілю. І хоча раніше в Україні існувала практика навчання за замовленням роботодавця з подальшим працевлаштуванням випускників, її не можна вважати ефективною. Фактично ніхто з підприємців не долучався до формування освітніх програм, а, отже, мав продовжувати навчати молодого фахівця на підприємстві. Поєднання теорії з практикою відбувалося лише під час виробничої та переддипломної практик, а цього недостатньо для того, щоб студент одразу зайняв робоче місце.

Слід визнати, що партнерська система у навчанні протягом багатьох років виправдала себе в університетах Північної Америки – Університеті Цинциннаті (University of Cincinnati, США), Університеті Ватерлоо (University of Waterloo, Канада). В Америці ця форма взаємодії загальновідома як cooperative education, а в країнах Європи – як дуальна освіта (від лат. dualis – подвійний). Обравши європейський вектор розвитку, Україна змушена привести національну нормативну базу в галузі освіти до європейських вимог. Важливим здобутком 2017 року слід визнати прийняття Закону України «Про освіту», у ст. 9 якого до інституційної та індивідуальної форм здобуття освіти додано дуальну освіту, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в

установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору [1]. Отже, дуальна освіта не тотожна проходженню практики на підприємствах, студент має бути рівноправним працівником з гарантованою заробітною платою на підприємстві.

У світовій практиці широко розповсюдженими є такі моделі:

- канадська – студенти здобувають знання триместр (семестр) в університеті та триместр (семестр) на виробництві;
- німецька – декілька днів протягом тижня в університетських аудиторіях і кілька днів навчаються (а не здобувають професійний досвід) на практиці.

26 січня 2018 року МОН прийнято Концепцію підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти в Україні [2], якою передбачено запровадження даної форми здобуття освіти протягом 5 років та, виходячи з українських реалій, розпочатися все має з магістерського рівня. На автономний розсуд ВНЗ і досвід роботодавців, які мають інвестувати кошти в працівника, надано право самостійного вибору моделей, обсягів (у форматі 120 кредитів, з яких 30-60 у форматі навчання на робочому місці або 90 кредитів, з яких 30 на робочому місці, тобто від 20 до 50 % кредитів) та оцінювання навчання за дуальною формою. Щодо оцінювання роботодавець може обмежитися позитивною або негативною оцінкою, а ВНЗ балами. Натомість, також допускається, як в Канаді, написання есе про те, чому навчився студент. Крім того, серед зобов'язань ВНЗ МОН анонсовано забезпечення умов для проведення відбору роботодавцями здобувачів для навчання на робочому місці. Вважаємо, що процес відбору має відбуватися з обох сторін – як з боку роботодавців, так і студентів.

Зауважимо, що здобувачі освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» мають певні переваги на ринку праці, оскільки можуть працювати за фахом практично без додаткової підготовки. Це підтверджується широкою практикою вторинної зайнятості студентів цієї спеціальності, які протягом навчання працевлаштовуються на підприємства та в аудиторські компанії. Така ситуація обумовлена спрямованістю освітньо-професійних програм підготовки здобувачів освіти на формування необхідних

компетентностей і навичок, затребуваних роботодавцями. Наприклад, навички ведення бухгалтерського, управлінського, податкового обліку, підготовки звітності за допомогою найбільш поширених програмних продуктів (М.Е.Дос, 1С : Підприємство, Галактика ERP, Парус тощо). Наразі існує практика складання студентами екзаменів з наступним отриманням відповідних сертифікатів, що дає їм переваги на ринку праці. Водночас цей процес не носить системного характеру. Тому впровадження дуальної освіти дозволить вирішити цю проблему – офіційно закріпити спроможність ВНЗ готувати професіоналів з практичними навичками високої якості, затребуваними роботодавцями.

Таким чином, у контексті мети і завдань прийнятої Концепції, при підготовці фахівців з обліку і оподаткування вважаємо необхідним розпочати підготовку вже на бакалаврському рівні, починаючи з 2 курсу з використанням триместрової моделі. Так, для роботодавців зі сфери послуг (торгівельні мережі, ресторани господарства) це може відбуватися у вигляді освоювання студентом роботи на посаді касира із застосуванням РРО. Для промислових підприємств – на посадах комірників, що ведуть облік. На 3 курсі студенти можуть бути долучені до ведення обліку на окремих ділянках у бухгалтерії, а на 4 курсі – до ведення внутрішньогосподарського контролю. Магістерський рівень передбачає інтелектуальну роботу студентів, наприклад, щодо розробки облікових політик і процедур та робочих документів внутрішніх аудиторів, що сприятимуть покращенню інформаційних зв'язків на підприємстві, отриманню оперативних звітів і прийняттю своєчасних управлінських рішень. Лише так можна забезпечити реалізацію компетентнісної моделі, створеної ринком праці, та ефективний живий зв'язок між учасниками процесу на етапі підготовки фахівців з обліку і оподаткування.

#### **Список використаних джерел:**

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>. (дата звернення: 01.02.2018).
2. Розширене засідання Колегії МОН на тему «Пріоритетні напрямки змін у вищій освіті на 2018-2019 рр.» під головуванням міністра освіти і науки України Лілії Гриневич. URL: <http://pedpresa.ua/189866-online-133.html>. (дата звернення: 31.01.2018).